

KRYZYS MIGRACYJNY W EUROPIE. ANALIZA ZJAWISKA W MEDIACH PUBLICZNYCH

1. WSTĘP

Unia Europejska została zapoczątkowana jako strefa wolnego handlu. Największym bodaj osiągnięciem Europy stała się możliwość swobodnego przepływu osób z jednego kraju UE do drugiego. W jednej chwili to się załamało, a likwidacja kontroli granicznej przestała wydawać się tak dobrym rozwiązaniem. Europa stanęła przed wyzwaniem, co zrobić z tysiącami uchodźców i migrantów, którzy starają się przetrwać, uciekając od wojny i głodu w swoim domu do spokojnej i bogatej Europy. Nie bardzo wiadomo, co zrobić z ogromnymi wydatkami oraz , odradzającą się ksenofobią oraz problemami związanymi z obecnością obcych ludzi na terenach europejskich. Migracja wywołała kryzys w bogatych krajach europejskich a także w biednych krajach, z których pochodzą migranci.

W związku z tym pojawia się potrzeba badań nad kryzysem związanym z migracją i uchodźcami w krajach europejskich w ciągu ostatnich dwóch lat.

2. KRYZYS I JEGO WARUNKI WYSTARCZAJĄCE ORAZ KONIECZNE

Zacznijmy od zdefiniowania samego pojęcia kryzysu. Najprostszą definicję podaje Władysław Kopaliński w *Słowniku wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*,

wychodząc z jego greckiej etymologii: „Kryzys to moment, okres przełomu, przesilenie, decydujący zwrot; okres załamania gospodarczego” [Kopaliński]. Podobną definicję, która również akcentuje załamanie się pewnej sytuacji, podaje słownik na portalu onet.pl: „1. punkt przełomowy, zwrotny. 2. ekon. załamanie wzrostu gospodarczego, faza cyklu gospodarczego charakteryzująca się gwałtownym i dużym zmniejszeniem produkcji, realnych dochodów społeczeństwa oraz wzrostem bezrobocia” [Onet.wiem].

W przypadku niniejszych rozważań najbardziej przydatnym jest określenie kryzysu, jakie podaje Ryszard Wróblewski: „Kryzys oznacza rozwój wydarzeń wewnętrznych lub zewnętrznych, stanowiących bezpośrednie zagrożenie żywotnych interesów społeczeństwa (państwa) i następujących tak szybko, że wymuszają one na władzach politycznych natychmiastowe podjęcie nadzwyczajnych działań” [Wróblewski 1998].

Z przytoczonych definicji płyną następujące wnioski: po pierwsze, kryzys to przełom ewolucyjnego rozwoju; po drugie, przełom ten może być spowodowany tak wewnętrznymi, jak i zewnętrznymi wydarzeniami; po trzecie, zagraża on interesom społeczeństwa; po czwarte, wymusza na władzy podjęcie decyzji i przystąpienie do nadzwyczajnych działań.

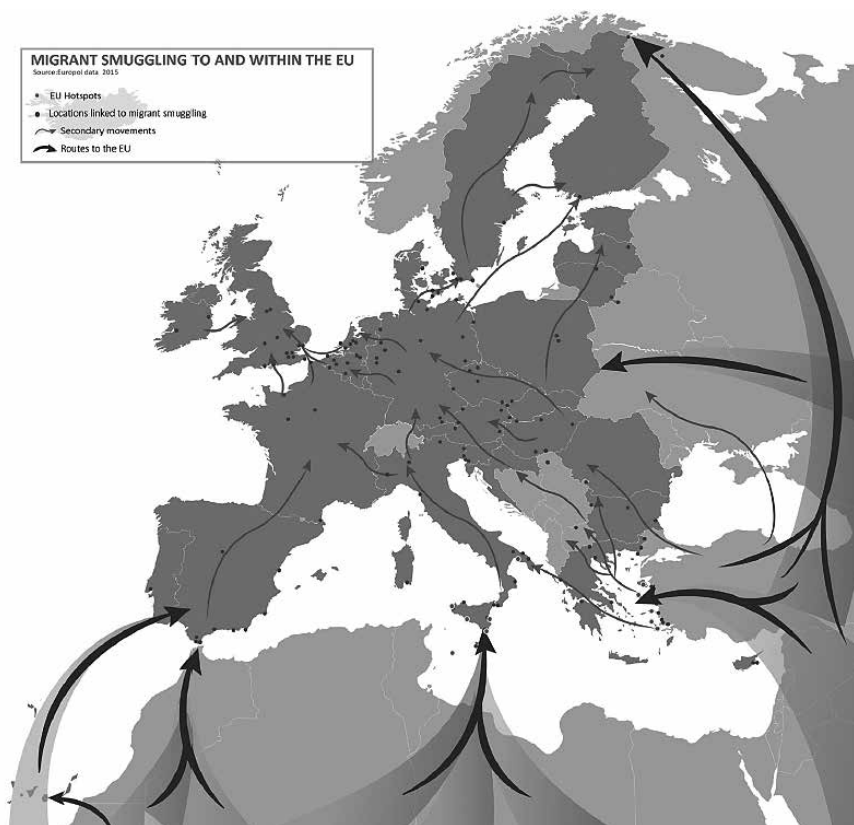
W warunkach występującego kryzysu konieczne jest zidentyfikowanie cech (właściwości) kryzysu, brak/obecność których jest interpretowane jako zagrożenie dla stabilności tego systemu. Zagrożenia zazwyczaj wywołają problemy (nowe, istotne lub bardzo istotne), ale same problemy jeszcze nie oznaczają kryzysu. Dopiero połączenie zagrożeń, które mogą doprowadzić do upadku systemu lub zasadniczej zmiany w jego strukturze albo funkcjonowaniu, może być uznane za kryzys.

Kryzys pojawia się wtedy, gdy wystąpią warunki wystarczające i konieczne do jego zaistnienia. Z warunkami koniecznymi i wystarczającymi mamy do czynienia w logice – w implikacjach. Warunek konieczny to wniosek wypływający z pewnego wydarzenia (faktu). Wtedy jako warunek wystarczający gwarantuje zajście danego wydarzenia (faktu).

To właśnie obecność (ujawnienie się) zagrożenia, które może być uważane za oznakę niestabilności lub napięcia, jest jedynie wystarczającym warunkiem kryzysu. Aby niestabilność przerodziła się w kryzys, potrzebujemy dodatkowych warunków, które nazywamy koniecznymi. Warunki te odnoszą się do zachowań osób, które bezpośrednio podejmują decyzje, a nieskuteczność działań tych osób w niestabilnej sytuacji stanowi właśnie warunek konieczny. Kryzys jest zatem

zjawiskiem subiektywnym i może być wywołany w sposób sztuczny. Kryzys może zostać przezwyciężony poprzez skuteczne działania przywódców politycznych, albo też może ulec pogłębieniu, prowadząc w końcu do upadku lub rozpadu systemu [por. Мацієвський 2008, s. 158–159].

3. KRYZYS SYSTEMU MIGRACYJNEGO W EUROPIE

Rys. 1. Przepływy migracyjne w UE
 Źródło: 2. *Migrant smuggling...* 2016

Migracja nigdy nie była przypadkowa ani też nie stanowiła zwykłej nieprawidłowości rozwoju. Migracja była obecna na każdym etapie historii. Fenomen migracji polega na tym, że mimo widocznego bezwładu, zawsze adekwatnie reagowała na zmiany, które zachodzą w społeczeństwie. Tak się stało i teraz – w latach 2015–2016. To naprawdę była reakcja na wydarzenia w krajach wokół Europy. Europa zawsze była regionem przyciągającym migrantów z krajów sąsiednich. Tym razem również w znacznie większej skali stała się biegunem docelowo przyciągającym uchodźców.

Nieporównywalnie duża fala uchodźców i migrantów nielegalnych, przybywających do Europy w 2015 roku, jest najpoważniejszym wyzwaniem dla UE od czasu globalnego kryzysu ekonomicznego i strefy euro. Sytuacja ta często nazywana jest kryzysem migracyjnym. Kryzys stworzył poważne wyzwanie dla spójności UE, stanowiąc zagrożenie dla przetrwania strefy Schengen w obecnym kształcie, wywołał podziały i napięcia między państwami członkowskimi oraz w ramach społeczeństw europejskich [*Kryzys uchodźców... 2016*].

Sytuację migracyjną w Europie w latach 2015–2016 należy uznać za kryzys polityki systemu migracyjnego UE. Jako dowód w tego rodzaju interpretacji można podać wystarczające i konieczne warunki kryzysu.

Istnieją wystarczające warunki (potwierdzone przez fakty i statystyki [por. *Kryzys uchodźców... 2016*]):

1. bezprecedensowy wzrost przepływów uchodźców do Europy (rys. 1) Według statystyk UNHCR, w 2015 roku milion osób dotarło do Unii Europejskiej poprzez Morze Śródziemne – do Grecji i Włoch. W drugiej połowie 2015 roku kluczowym krajem tranzytowym na trasie szlaku migracyjnego do Europy stała się Turcja. Na jej terytorium przecinają się trasy uchodźców z Syrii, Iraku, Afganistanu i Pakistanu. W Turcji znajduje się największe skupisko uchodźców na świecie. Apogeum napływu uchodźców nastąpiło we wrześniu i październiku, gdy do Europy przybyło ponad 385 tysięcy osób. Próba dotarcia do UE przez Morze Śródziemne wiąże się także z tragediami tysięcy ludzi. W 2015 roku zginęło ponad 3,7 tysiąca osób. Połowa osób, które przedostały się przez Morze Śródziemne do Europy z Azji i Afryki w 2015 roku, była obywatelami Syrii, 20% Afgańczykami (2% Pakistańczykami), 7% Irakijczykami, 4% Erytrejczykami. Według statystyk Eurostatu, do końca listopada 2015 roku około milion dwieście osób złożyło wniosek o przyznanie statusu uchodźcy. W 2015 roku liczba

wniosków o azyl w UE była największa w historii [*Kryzys uchodźców...* 2016],

2. pojawienie się źródeł niestabilności i napięć społeczno-ekonomicznych w społeczeństwach europejskich, związanych z nielegalną imigracją,
3. aktywacja grup terrorystycznych na terenach Europy, które korelują ze wzrostem przepływu uchodźców i nielegalnych imigrantów (choć brak na to bezpośredniego dowodu). Przykładem są ataki terrorystyczne we Francji (styczeń i listopad 2015 roku), Danii (luty 2015), Belgii (listopad 2015, marzec 2016) oraz próby zamachów terrorystycznych w Wielkiej Brytanii (w mediach pisano o siedmiu próbach w 2015 roku). Wszystkie te wydarzenia zbiegają się w czasie z napływem uchodźców do Europy [Юськів 2016, c.51],
4. zaostrzenie stosunków międzynarodowych i międzyrządowych w regionach sąsiadujących z UE. W latach 2013–2015 nastąpiła eskalacja walk w niektórych regionach. W Syrii liczba ofiar konfliktu w 2015 roku wyniosła 55 tysięcy, natomiast w północnej Syrii doszło do wyraźnej eskalacji walk. Walki toczyły się między reżimem Asada i jego przeciwnikami w zachodniej części oraz między tzw. Państwem Islamskim i jego przeciwnikami we wschodniej Syrii. W 2015 roku nastąpiła zdecydowana eskalacja konfrontacji sił rządowych z talibami w Afganistanie. Liczba ofiar konfliktu wzrosła do ponad 36 tysięcy osób. W Pakistanie w walkach w północno-zachodniej części kraju przy granicy z Afganistanem w 2015 roku zginęło około 3,7 tysiąca osób. W Południowym Sudanie, Sudanie i Somalii toczą się wojny domowe. W 2015 roku zginęło w nich blisko 11 tysięcy osób. W Erytrei represje totalitarnego reżimu uległy zaostrzeniu od 2013 roku w odpowiedzi na nieudany zamach stanu. Nigeria toczy wojnę z islamistyczną organizacją terrorystyczną Boko Haram. W 2015 roku walki rozszerzyły się na sąsiednie kraje: Czad, Kamerun i Nigeria [*Kryzys uchodźców...* 2016].

Marek Okólski twierdzi, że wszystkie te wydarzenia były całkowicie przewidywalne, ponieważ w Europie istniało dla nich pewne sprzyjające podłoże [por. *Kryzys i co dalej* 2015, s. 4]:

- Europa jest obszarem bardzo łatwo dostępnym – bliskość geograficzna, łatwość dotarcia,

- Europa jest postrzegana i de facto jest względnie stabilnym biegunem wysokiego poziomu dobrobytu i wysokiego standardu zabezpieczenia społecznego,
- Europa jest obszarem gasnącego wzrostu demograficznego, a wokół Europy roztacza się rozległy obszar wielkiego, dynamicznego wzrostu demograficznego,
- wokół Europy występują rozległe obszary niestabilności politycznej, a nawet – dezintegracji politycznej niektórych państw – Afganistan, Erytrea, Irak, Libia i Syria.

Wszystko to stało się w pewnym sensie detonatorem kryzysu.

Inną grupą warunków kryzysu, jak wspomniano wcześniej, są warunki konieczne. Przed napływem uchodźców i nielegalnych migrantów w 2015 roku system migracyjny Europy nie był zorientowany na takie nieprzewidywalne i nagle przepływy migracyjne oraz powiązane z nimi okoliczności. Niezdatność systemu migracyjnego UE do stawiania czoła ogromnym i szybko zmieniającym się wyzwaniom, do reagowania na nie w odpowiednim czasie oraz zakładania możliwości unikania podobnych wyzwań w przyszłości stanowią cechy konieczne warunków wystąpienia kryzysu.

Podjęcie samych decyzji nie było w tej sytuacji najbardziej skomplikowaną sprawą dla tego systemu. Już w połowie grudnia 2015 roku Komisja Europejska ustaliła priorytety na następny rok i przedstawiła cały pakiet propozycji. Komisarz europejski D. Avramopoulos lakonicznie scharakteryzował tę propozycję: „Z jednej strony musimy pilnie zrealizować zadania związane z punktami hotspot, relokacją, powrotami, europejską strażą graniczną i normalizacją strefy Schengen. Z drugiej jednak strony musimy być odważni i patrzeć w przyszłość. Dlatego też Komisja prowadzi intensywne prace nad przeglądem systemu dublińskiego, programem stałego przesiedlenia oraz kompleksowym pakietem dotyczącym legalnej migracji i integracji. Nie możemy stracić z oczu szerszej perspektywy” [*Kryzys uchodźczy... 2016*].

Tymczasem decyzja to tylko jedna strona medalu. Inną sprawą jest wdrażanie powziętych zamiarów. Moim zdaniem, nie zdziałała tu jedna z jej najważniejszych podstaw samej UE – zasada solidarności. Bez tej zasady wszystkie zamierzenia skazane są na porażkę. Takiego zdania jest również szereg badaczy, w tym naukowcy Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych: „Pokonanie przez UE obecnego kryzysu migracyjnego wymaga jednak czegoś więcej niż szybkiego

uruchomienia procedur i środków finansowych, a mianowicie wypracowania brakującego do tej pory ogniwa w polityce imigracyjnej UE, czyli wzajemnego zaufania i solidarności państw członkowskich. Biorąc pod uwagę zróżnicowane interesy oraz ulokowanie geopolityczne poszczególnych krajów, nie wydaje się to łatwe do osiągnięcia, ponieważ nie wszystkie kraje poczuwają się do przyjęcia ciężaru związanego z prowadzeniem wspólnej polityki imigracyjnej i azylowej” [Borońska-Hryniewiecka i in. 2015, s. 21].

Przeprowadzone przeze mnie badania własne miały na celu wykazanie braku tej solidarności w oparciu o analizę wiadomości medialnych w ostatnich kilku latach. W przypadku niepotwierdzenia hipotezy solidarnych działań krajów europejskich będziemy mieć jeden z dowodów koniecznych warunków kryzysu systemu migracyjnego UE.

4. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ WŁASNYCH

Celem badania jest analiza odzwierciedlenia w polskich mediach problemu kryzysu systemu migracji UE i określenie na tej podstawie, jak Polska traktuje powstające na gruncie kryzysu problemy oraz jaka jest polska opinia w tej sprawie. Przedmiotem badania są wiadomości Polskiego Radia dla Zagranicy poświęcone problemom migracji i przedstawione na odpowiedniej stronie Internetowej (www.polradio.pl) w okresie ostatnich lat (od 01.01.2012 do 08.07.2016). Próba badawcza zawiera wszystkie jednostki (artykuły) analizowanej grupy (11722 artykułów). Każdy artykuł zawiera następujące elementy: tytuł (nazwę), datę opublikowania, lid, tekst wiadomości, spis kluczowych słów (tagów).

Podobnie jak w poprzednim badaniu [Yuskiv 2016, s. 171–191], w trakcie analizy wykorzystano dwa modele danych – „predykatowy” i „tagowy”.

Można wydzielić trzy etapy badania:

1. badanie tematyki i struktury tematycznej publikacji,
2. analizę asocjatywną służącą ujawnieniu ustalonych połączeń słów (tagów), której celem jest odnalezienie ukrytych w publikacjach szablonów treści (*patterns*),
3. analizę problemów migrantów i uchodźców w krajach europejskich przyjmujących migrantów i uchodźców oraz w całej UE, a także perspektyw rozwiązania tych problemów.

Na pierwszych dwóch etapach analizowano lidy i tagi, na ostatnim na podstawie modelu predykatowego zbadano różne aspekty dotyczące związku problemów i perspektyw działania. Model ten przedstawia się następująco:

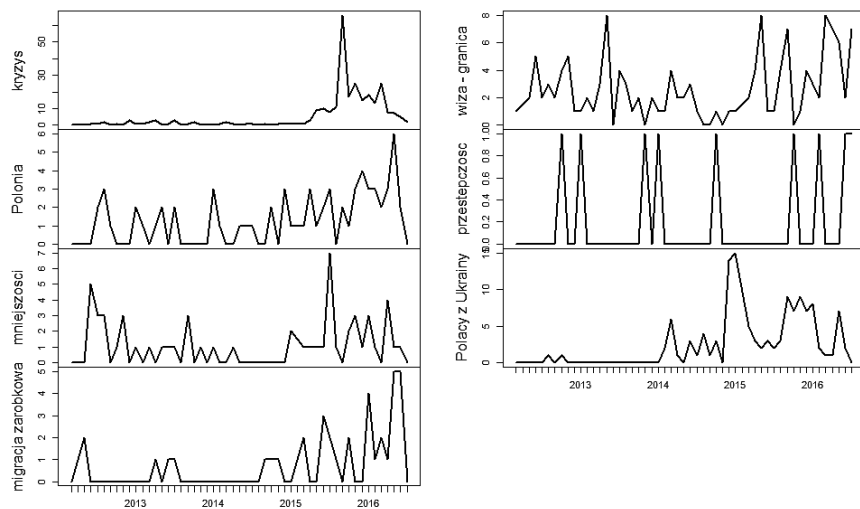

Opracowanie materiału statystycznego oraz formułowanie wniosków dokonano na podstawie metod Data/Text Mining – wizualizacji, analizy składników głównych, analizy skupień (klasteryzacja), analizy skojarzeniowej/asocjatywnej [zob. Чубыкова 2006; Yanchang Zhao, 2012]. Badania przeprowadzono w sierpniu 2016 roku.

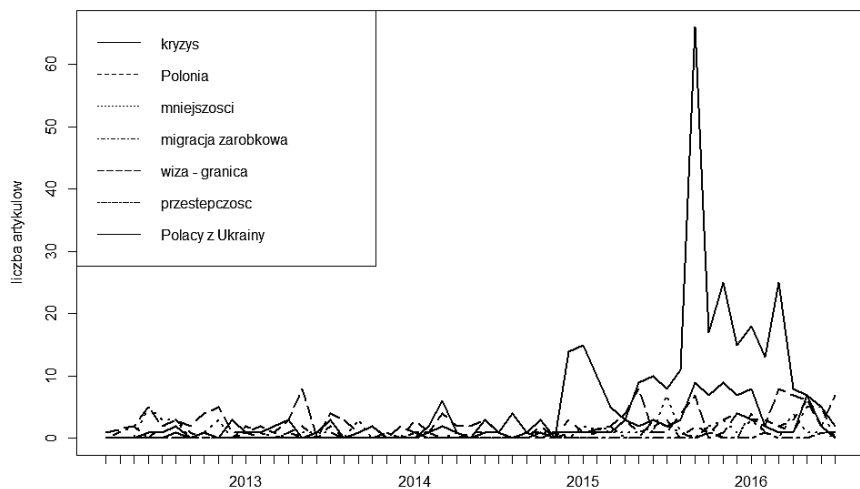
5. ANALIZA TEMATYKI I STRUKTURY TEMATYCZNEJ PUBLIKACJI

Z całej zbiorowości generalnej (ogólna liczba artykułów) badaniem objęto wyłącznie artykuły, w których występują słowa „migranci”, „migracja”, „uchodźcy”, „mniejszości” itp., a więc związane z problematyką migracyjną. Odnaleziono 11722 takich artykułów. Wśród nich bezpośrednio tematyce migracyjnej poświęconych było zaledwie 702 publikacji, a kryzysowi systemu migracyjnego – 262. Na podstawie analizy ujawniono siedem tematów, na których skupiali się dziennikarze (zgodnie z rankingiem):

1. kryzys,
2. Polacy z Ukrainy,
3. granica – wizy,
4. mniejszości,
5. Polonia,
6. migracja zarobkowa,
7. przestępczość.

Rys. 2. Problematyka migracyjna w wiadomościach Polskiego Radia dla Zagranicy [2012.01.01–2016.08.07]

Rys. 3. Dynamika liczby publikacji na temat migracji Polskiego Radia dla Zagranicy [2012.01.01–2016.08.07]

Rys. 2 i 3 pokazują, że to właśnie kryzys stymulował publikacje na wszystkie wymienione tematy. Do początku kryzysu normą było do dwóch–trzech artykułów na miesiąc na każdy z tych tematów. Chociaż Polskie Radio dla Zagranicy (!!!) powinno bardziej skupić się, na przykład, na problemach mniejszości w Polsce albo współpracy z Polonią i Polakami za granicą. Ale i ta tematyka nie zajmowała należnego miejsca i uwagi na stronie internetowej. I dopiero z początkiem kryzysu wszystkie zaznaczone tematy zaczęły często pojawiać się w wiadomościach Radia dla Zagranicy. W pewnych okresach czasu występowały dwie–trzy wiadomości o uchodźcach i migrantach codziennie.

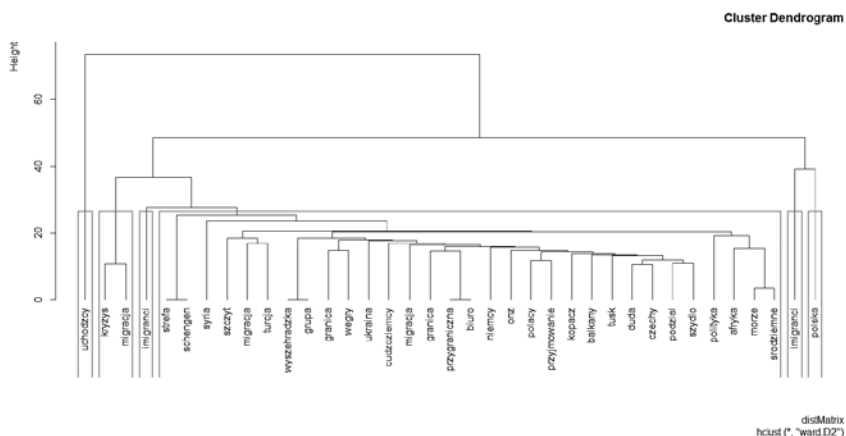
Analizę tematyki kryzysowej przeprowadzono na podstawie obliczeń częstości i klasteryzacji tagów. Na początku generowano chmury tagów, które graficznie przedstawiają tagi, przypadkowo rozrzucone na grafiku. Wielkość i pogrubienie czcionki były uzależnione od częstotliwości występowania terminu. Na rys. 4 przedstawiono chmurę tagów, odzwierciedlającą najbardziej znaczące tagi z częstotliwością ich użycia w artykułach przez cały badany okres. Okazuje się, że takimi tagami są przede wszystkim tagi „uchodźcy”, na drugim miejscu – „Polska”, a na trzecim – „imigranci”, a dalej – „kryzys” i „migracja” i pozostałe. Generowanie chmur tagów oddzielnie na każdy rok albo miesiąc świadczy o tym, że ważność słów istotnie się zmieniła. Oznacza to, że uchodźcy w ciągu całego okresu pozostają największym problemem Polaków i stąd termin ten tak często pojawia się w artykułach.

Rys. 4. Chmury tagów publikacji na temat migracji Polskiego Radia dla Zagranicy [2012.01.01–2016.08.07]

Analiza skupień pozwoliła wydzielić sześć grup tagów, według których skupią się wszystkie wiadomości (rys. 5):

- uchodźcy,
- imigranci,
- Polska,
- kryzys, migracja,
- strefa Schengen, Syria, szczyt, migracja, Turcja, polityka, Afryka, morze Śródziemne, Grupa Wyszehradzka, Węgry, granica, przygraniczny, biuro, Niemcy, ONZ, Polacy, przyjmowanie, Kopacz, Bałkany, Tusk, Duda, Czechy, podział, Szydło.

Rys. 5. Grupowanie (klastry) tagów [2012.01.01–2016.08.07]

Na podstawie tej klasteryzacji wszystkie artykuły można podzielić na grupy (rys. 6):

1. problemy syryjskich uchodźców i krajów Grupy Wyszehradzkiej,
2. pozycja Niemiec wobec uchodźców,
3. problemy Węgrów związane z uchodźcami,
4. migracyjna polityka UE i strefa Schengen,
5. stosunek Turcji do uchodźców,
6. nielegalni migranci afrykańscy i tragiczne wypadki na Morzu Śródziemnym.

- Cluster 1:
uchodźcy Polska Syria Wyszehradzka grupa Kopacz
- Cluster 2:
Niemcy uchodźcy Polska imigranci migracja Afryka
- Cluster 3:
imigranci uchodźcy Polska Węgry kryzys szczyt
- Cluster 4:
imigranci strefa Schengen Polska migracja polityka
- Cluster 5:
kryzys migracja uchodźcy Polska szczyt Turcja
- Cluster 6:
uchodźcy morze Śródziemne Afryka Kopacz Turcja

Rys. 6. Grupowanie (klastry) artykułów (na podstawie analizy tagów)

6. ASOCJACYWNA ANALIZA TAGÓW

Następnym etapem badania była analiza asocjatywna. W celu lepszego i całościowego zrozumienia treści oraz odnalezienia ukrytych w publikacjach szablonów treści (*patterns*) bardzo przydatne jest ujawnienie ustalonych połączeń (skorzeń) słów. Spis takich najbardziej wyraźnych połączeń przedstawiono na rys. 7.

Odnalezione asocjacje były przewidywalne. Słowo „kryzys” najczęściej pojawia się razem ze słowem „migracyjny”, podobnie jak ze słowami „Turcja”, „Tusk” i „szczyt (NATO)”. Słowo „ażyl” dobrze koreluje się ze słowem „realizacja” i „przyjmowanie (uchodźców)”. „NATO” przede wszystkim ściśle powiązane jest z pomocą afrykańskim migrantom na morzu i ochroną granic morskich („Egejskie”, „przemysłowcy”, „statki”, „fregata”, „patrowanie” itp.). Co ciekawe, zgodnie z prognozami słowo „Duda” powinno ściśle korelować się z problemami migracyjnymi. Jednak tak się nie stało. Tak samo słowo „pomoc” jest najczęściej skojarzone ze słowami „wsparcie” i „materialna”, „przesiedleńcy z Ukrainy (polskiego pochodzenia)” oraz „konflikt (w Ukrainie)”, a nie z uchodźcami i kryzysem. Jednak największym zaskoczeniem okazała się korelacja między słowami „islamiza-

cja”, „Polacy” i „badanie (ankietowane wśród Polaków)”. To ostatnie potwierdza myśl, że jedną z największych obaw katolickiej Polski jest lęk przed stopniową islamizacją – co mogą przynieść ze sobą masowe przesiedlenia uchodźców z Bliskiego Wschodu.

	pomoc		Polacy
wsparcie	0,75	badanie	0,70
materiałna	0,71	islamizacja	0,35
przesiedleńcy	0,71	Caritas	0,35
Ukraina	0,71	katolicka	0,35
humanitarna	0,52	Kościół	0,35
konflikt	0,49	przyjmowanie	0,25
Gdańsk	0,35		
koncert	0,35		przyjmowanie
Liban	0,35	badanie	0,37
fundusz	0,35	Sejm	0,37
Wschód	0,34	uchwała	0,37
sprawiedliwość	0,24	azyl	0,32
		relokacja	0,26
	badanie	Polacy	0,25
Polacy	0,70		
islamizacja	0,50		islamizacja
przyjmowanie	0,37	badanie	0,5
azyl	0,21	Polacy	0,35
	nato		kryzys
Egejskie	0,50	migracyjny	0,88
koalicja	0,50	Turcja	0,27
przemysłowcy	0,50	Tusk	0,25
statki	0,50	szczyt	0,22
fregata	0,50		
Duda	0,37		Duda
Cameron	0,35	koalicja	0,37
misja	0,35	Malta	0,37
patrolowanie	0,35	NATO	0,37
kontrola	0,31	północny	0,37
		przepływ	0,37
	azyl	Smoleńsk	0,37
realizacja	0,44	Czechy	0,29
przyjmowanie	0,32	Cameron	0,26
badanie	0,21	szczyt	0,22
opinia	0,21	Kopacz	0,21
		migracyjny	0,21

Rys. 7. Lista skojarzeń oddzielnych tagów w wiadomościach

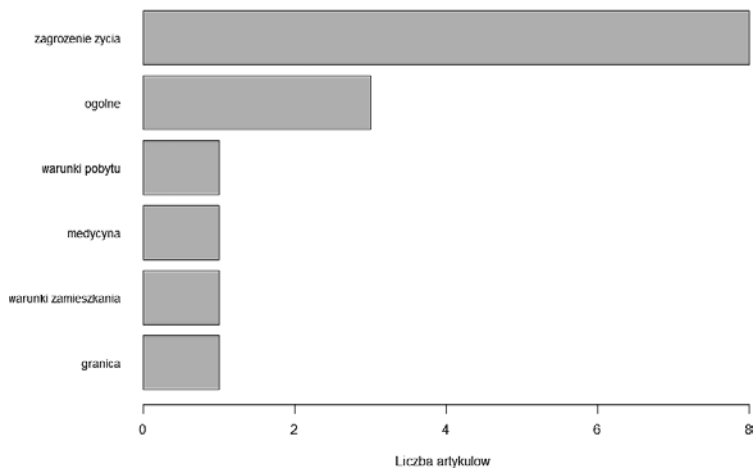
7. ANALIZA PROBLEMÓW I PERSPEKTYWY ICH ROZWIĄZANIA

Z wyników pierwszych dwóch etapów badania można wyciągnąć następujące wnioski: sytuacja z uchodźcami i nielegalnymi migrantami rzeczywiście stała się wyzwaniem dla całej Europy, w tym Polski; polskie media zaczynają poświęcać tej tematyce dużo uwagi; jednak uwaga ta skupia się na kwestiach, które są wyjątkowo ważne dla kraju, wówczas w przypadku innych problemów migracyjnych poświęca się im miejsce, gdy przyczyniają się do zagrożenia dla społeczeństwa polskiego.

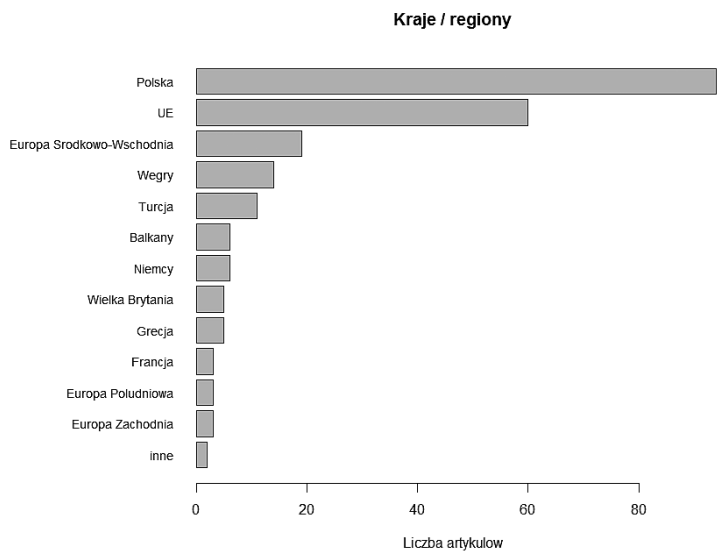
Następnym krokiem badania była analiza tego, jakie problemy i perspektywy ich rozwiązania cieszą się uwagą mediów, w tym przypadku Polskiego Radia dla Zagranicy.

Zgodnie z ustalonym modelem predykcyjnym problemy podzieliliśmy na trzy grupy: uchodźców i migrantów, krajów europejskich oraz UE w całości.

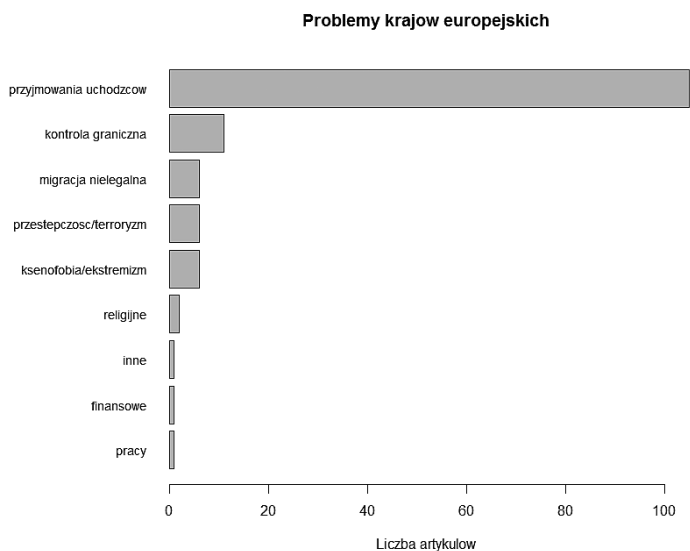
Okazało się, że wiadomości poświęconych problemom migrantów, w ciągu całego okresu było zaledwie 15 (rys. 8). Problemem, jaki rozpatrywany był w połowie tych artykułów, było zagrożenie życia podczas nielegalnego przejścia granicy UE. I zaledwie jeden raz zwrócono uwagę na problemy pobytu, zamieszkania, medyczne i in.

Rys. 8. Problemy powiązane z migrantami

Rys. 9. Liczba artykułów poświęconych krajom i regionom

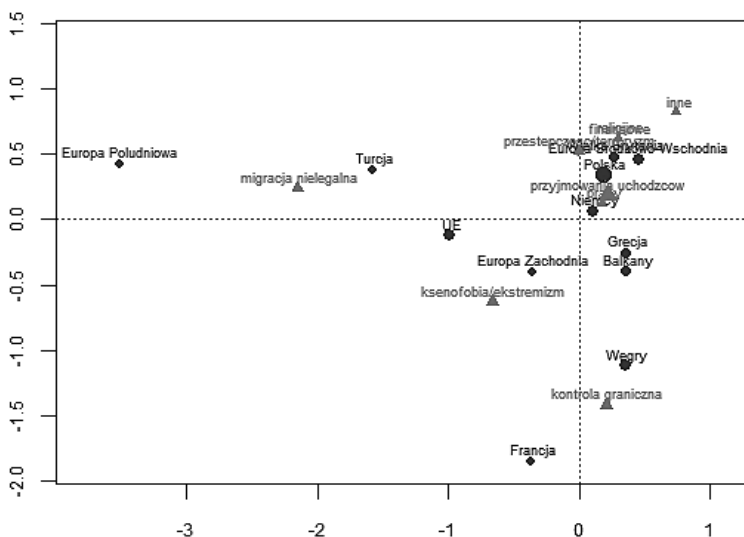

Rys. 10. Problemy krajów i regionów

Najwięcej uwagi poświęcono krajom europejskim i UE w całości (rys. 9). Istotnie Polska jest obecna w ponad połowie artykułów, UE – w 60 artykułach. Dużą uwagę skupiono na Europie Środkowo-Wschodniej, w tym na Węgrzech, a także na Turcji.

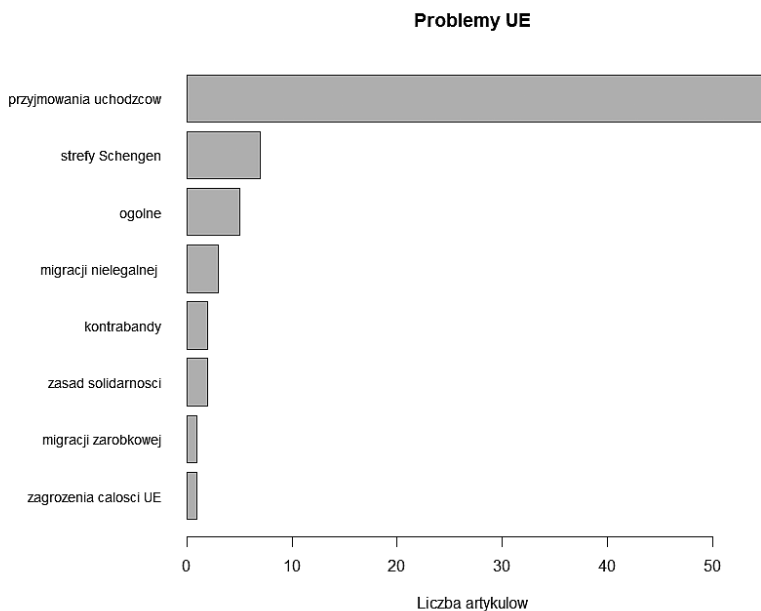
Jeśli chodzi o problemy w krajach europejskich (rys. 10), to praktycznie we wszystkich artykułach obecny był problem przyjmowania uchodźców. Na dalszym planie zajmowano się problemami kontroli granicznej, nielegalnej migracji, przestępczości oraz terroryzmu, ksenofobii i ekstremizmu.

Rys. 11 pokazuje że problematyka rozkładała się między krajami w następujący sposób: Europa Południowa i Turcja najczęściej korelują się z nielegalną migracją, Francja i Węgry – z kontrolą graniczną, Europa Zachodnia, Bałkany i Grecja – z ksenofobią i ekstremizmem, Niemcy, Polska, Europa Środkowo-Wschodnia, Wielka Brytania – ze wszystkimi pozostałymi problemami (przyjmowanie uchodźców, praca, przestępczość i terroryzm, finansowanie, problemy religijne i inne). Europa w całości nie jest mocno przywiązana do jakichś konkretnych problemów, choć najbliższej koreluje się z problemami ksenofobii i ekstremizmu, pracy, migracji nielegalnej, przyjmowania uchodźców.

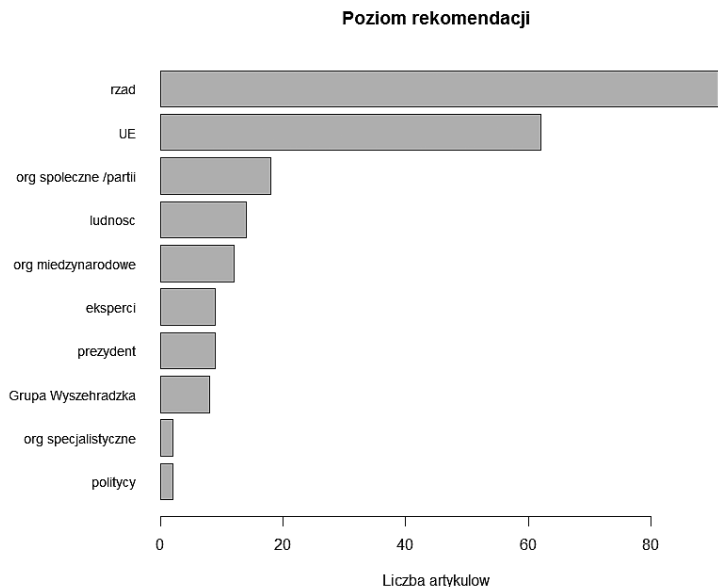
Rys. 11. Kraje europejskie a problemy migracji i uchodźców

Szczegółowa analiza problemów Europy (rys. 12) wyjaśnia, że największym problemem jest przyjmowanie uchodźców, a dopiero w dalszej kolejności pojawiają się problemy strefy Schengen, nielegalnej migracji, kontrabandy, zasad solidarności oraz migracji zarobkowej i zagrożenia UE w jej całości.

Rys. 12. Problemy UE w jej całości

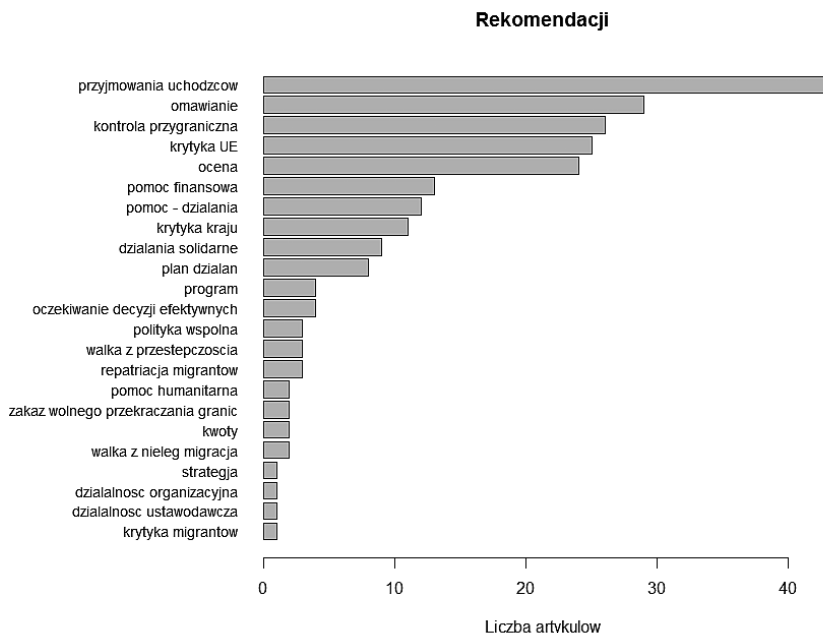
Jeśli przyjrzeć się rekomendacjom i komentarzom obecnym w artykułach, wyróżnić można kilka poziomów rekomendacji (rys. 13). Najwięcej rekomendacji pochodzi od rządu i UE, następną, ale znacznie mniejszą liczbą koncepcji jest autorstwa organizacji społecznych i partii politycznych, społeczności, organizacji międzynarodowych, w tym Grupy Wyszehradzkiej, a także prezydentów krajów.

Rys. 13. Liczba rekomendacji w wiadomościach

Uogólniając, rekomendacje zgodnie z liczbą cytowań w artykułach można podzielić na cztery grupy (rys. 14):

- przyjmowanie uchodźców,
- kontrola graniczna, krytyka UE, omawianie i ocena działalności bez żadnych propozycji,
- pomoc finansowa oraz czynna pomoc, krytyka kraju, działanie solidarne, plan działań,
- formowanie programu działalności, oczekiwanie efektywnych decyzji, formowanie wspólnej polityki, walka z przestępczością, repatriacja nielegalnych migrantów,
- pomoc humanitarna, zakaz swobodnego przekraczania granic, wprowadzenie opłat, walka z nielegalną migracją, formowanie strategii na przyszłość, działalność organizacyjna i ustawodawcza, krytyka migrantów.

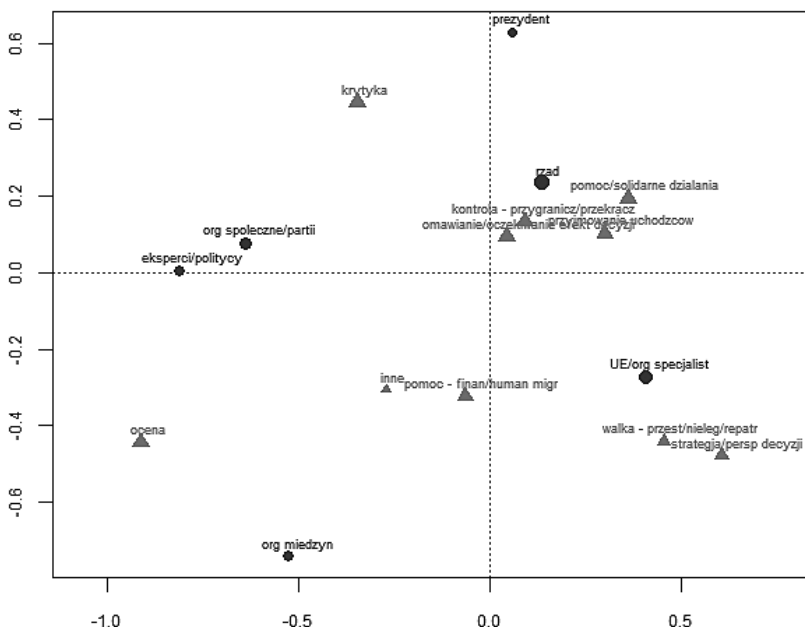

Rys. 14. Treść rekomendacji dotyczących wychodzenia z kryzysu

Analiza tych grup wykazuje, że praktycznie wszyscy są przejęci ową niezwykle pilną sprawą – przyjmowaniem uchodźców. W następnej kolejności występuje krytyka, analiza i ocena działalności różnych instytucji i organizacji, których działalność związana jest z problemami uchodźców i migrantów. Na dalszych miejscach pojawiają się propozycje, co rzeczywiście należy zrobić – najpierw najbardziej pilne, a następnie dotyczące dalszej przyszłości.

Bardzo ciekawe wnioski otrzymujemy na podstawie rys. 15. Najwięcej zaniepokojeni realną sytuacją i poważnymi problemami są rząd, UE oraz wyspecjalizowane organizacje. W polu widzenia rządu jest przyjmowanie uchodźców, pomoc i solidarne działania, kontrola granic i przekraczanie granic, omawianie problemów oraz oczekiwanie efektywnych decyzji. Ze swojej strony UE oraz wyspecjalizowane organizacje zorientowane są na pomoc finansową i humanitarną, walkę z przestępczością, formowanie skutecznych strategii oraz perspektywicznych decyzji. Prezydenci oraz organizacje międzynarodowe całkowicie wycofali

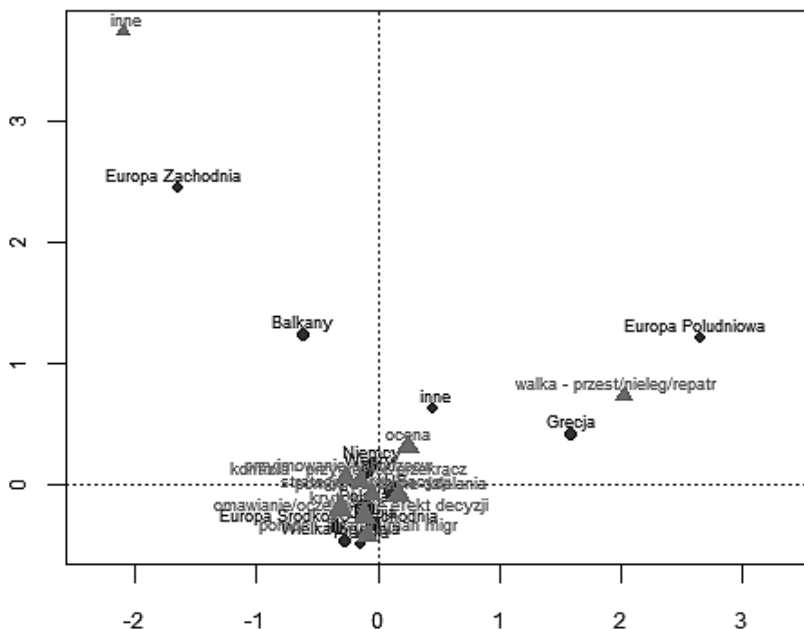
się z rzeczywistych działań. Jedni ograniczają się do okazjonalnej krytyki, drudzy są zbliżają się do oceny oraz finansowo-humanitarnej pomocy migrantom. Organizacje społeczne, eksperci i politycy są realnie dalecy od wszystkiego.

Rys.15. Rekomendacje i obiekty polityki migracyjnej

Jeśli chodzi o konkretne rekomendacje, to najciekawiej przedstawiają się te, które dotyczą się krajów oraz regionów. Rys. 16 pokazuje, że wszystkie rekomendacje są zorientowane na nieliczną grupę krajów i regionów, takich jak Polska, Węgry, Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Europa Środkowo-Wschodnia, Turcja, oraz UE. Osobną grupę stanowią Grecja i Europa południowa, dla których najczęściej rekomendowano walkę z przestępczością i nielegalną migracją, repatriację.

Więc przedstawione w badaniu wyniki pozwalają stwierdzić, że system migracyjny UE nie jest zorientowany na efektywne i pilne rozwiązanie powstałych problemów. Charakterystycznymi cechami tego systemu jest brak solidarności w działaniach poszczególnych państw, ich krótkowzroczność, brak zdolności przewidywania możliwych skutków.

Rys.16. Rekomendacje dla krajów europejskich

8. PODSUMOWANIE

Artykuł porusza kwestie związane z przybyciem do Europy w latach 2015–2016 nieporównywalnie dużej fali uchodźców oraz nielegalnych migrantów. Zdaniem autora to najpoważniejsze wyzwanie dla UE, nazywane przez większość badaczy oraz praktyków kryzysem migracyjnym, chociaż poprawniej nazywać go należy kryzysem polityki systemu migracyjnego UE. Dowodzi tego występowanie wystarczających i koniecznych warunków tego kryzysu. Do wystarczających warunków autor zalicza: bezprecedensowy wzrost przepływów uchodźców do Europy, pojawienie się źródeł niestabilności i napięć społeczno-ekonomicznych w społeczeństwach europejskich związanych z nielegalną imigracją, aktywizacja grup terrorystycznych na terenach Europy, zaostrzenie stosunków międzynarodowych i międzyrządowych w regionach, eskalacja walk w latach 2013–2015 w niektó-

rych sąsiadujących z Europą regionach. Niezdolność systemu migracyjnego UE do identyfikowania niezwykle szybko zmieniających się wyzwań oraz reagowania na nie w odpowiednim czasie, a także brak zakładania możliwości uniknięcia podobnych wyzwań w przyszłości są cechami koniecznych warunków kryzysu. W przeprowadzonym badaniu autor udowodnia, że system migracyjny UE nie jest zorientowany na efektywne i szybkie rozwiązanie powstałych problemów. Charakterystycznymi cechami tego systemu są brak solidarności w działaniach państw, ich krótkowzroczność oraz niezdolność do przewidywania możliwych skutków.

BIBLIOGRAFIA

1. Borońska-Hryniewiecka K. i in., 2015, *Niekontrolowane migracje do Unii Europejskiej – implikacje dla Polski*, red. Sasnal P., Warszawa, wyd. PISM.
2. *Migrant smuggling in the EU February 2016*, 2016, Europol, https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/migrant_smuggling_europol_report_2016.pdf [dostęp: 2.11.2016].
3. *Kryzys uchodźczy: Komisja dokonuje przeglądu działań w 2015 r. i ustala priorytety na 2016 r.*, 2016, Komisja Europejska, komunikat prasowy, Bruksela, 13.01.2016, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_pl.htm [dostęp: 2.11.2016].
4. Kopalinski W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. Pierwsze wydanie w Internecie*, <http://www.slownik-online.pl/kopalinski/9166D6B09B9554CF-C12565ED00458E4F.php> [dostęp: 10.11.2016].
5. *Kryzys i co dalej?* 2015, „Biuletyn Migracyjny”, nr 53, Warszawa, wyd. UW.
6. *Kryzys uchodźców w 2015 r. i Unia Europejska: geneza, przebieg i perspektywy*, 2016, http://akademia.krzyzowa.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=156:krzyzys-uchodzcow-w-2015-r-i-unia-europejska-geneza-przebieg-i-perspektywy&catid=12&lang=pl&Itemid=211 [dostęp: 10.11.2016].
7. Onet.wiem, *Słownik wyrazów obcych: kryzys (Europa)*, <http://portalwiedzy.onet.pl/polszczyzna.html?qs=kryzys&tr=pol-all&ch=1&cx=0&y=0> [dostęp: 10.11.2016].
8. Wróblewski R., 1998, *Wprowadzenie do strategii wojskowej*, Warszawa, wyd. AON.
9. Yuskiv B., 2016, *Polski model świata w ukraińskiej przestrzeni medialnej*, [w:] *Na pograniczach. W kręgu historii, sztuki i mediów*, red. Chudzik A., Lipelt R., Sanok, wyd. PWSZ w Sanoku.
10. Мацієвський Ю., 2008, *Політична криза: теоретичний аналіз*, Наукові записки Національного університету „Острозька академія”, Серія „Політичні науки”, вип. 3, с.146–161.

11. Юськів Б., 2016, *Криза міграційної системи Європейського Союзу: достатні умови*, Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім.Л.Українки. Серія „Міжнародні відносини”, №2(327), Луцьк Вежа, С.48–54.

SUMMARY

Migration crisis in Europe and its media coverage

The article deals with the problem Europe faced in 2015–2016, connected to unusually huge wave of illegal migrants. From the author's point of view, it's the most important issue for the EU, called by various analysts and researchers the migrant crisis, to which the most appropriate name should be the EU migration policy crisis. It is proved by the end and sufficient results of the crisis. As for sufficient results, the author accounts them by: growing numbers of migrants coming to EU, appearing of the instability points, social and economic tensions within European societies connected to illegal migration, growing activity of terrorist groups on European continent, growing regional international and intergovernmental tensions, conflict escalations in certain European regions in 2013–2015. Inability of the EU migration system to cope with and react to the pressing and dynamic challenges, as well as building ability to avoid them in future, all are the end results of the crisis. This research proves that EU migration system is not aimed at complete and effective dealing with the crisis. Its characteristic features are lack of solidarity on the nations' actions, their short-term character, lack of ability to predict future trends.